

Kultur / **Bøger**

Erindring om verdens længste grusvej

Foto: Lærke Posselt

ANMELDELSE / 10.02.17

Thomas Korsgaards debut er hjerteknusende fortælling om en kaotisk barndom. Men med sin enkle stil bevæger bogen sig på overfladen af det der ligner en dybere fortælling.

Louise Faldorf

Den snart-trettenårige Tue bor langt ude på landet sammen med sin temperamentsfulde far, deprimerede mor, to yngre søskende og et væld af ustyrlige hunde. På det lille landbrug nær Nørre Ørum, uden for Skive, er hverdagen lige dele kaotisk og indholdsløs for den følsomme teenager. I skolen er det svært at finde venner og makke ret og det træge liv ved »verdens længste grusvej« er svært at forene med verden udenfor. Familiens økonomiske fundament er smuldrende, og da moderen efter en dødfødsel rammes af dyb depression, bliver dagligdagen kun mere usammenhængende.

Thomas Korsgaards debutroman *Hvis der skulle komme et menneske forbi* er en historie om nærværets deroute, den lydløse vold, dansk fattigdom og den ensomhed og skam som følger med. Men det er også en fortælling om alt det, enhver teenager står overfor; venskab, seksualitet og kunsten at være i familie med hinanden.

Hos Tue er livet fuldt af rulletobak, kylletter og røjsere som er blevet for små. Hans selvforståelse er meget veludviklet, og han er pinefuldt bevidst om sin families udseende. Gummistøvler med møg, den beskidte varevogn og det faldefærdige hus, hvor mødding og kadaver brænder i næsen, står i skarp kontrast til klassekammeraternes velfriserede liv i det mere købestærke parcelhuskvarter. Barndommen er en midlertidig kulisse, hvor Tue venter på at blive voksen, imens han spiller den tapre rolle som din fars søn: »Senere læssede jeg den døde kalv op i en trillebør. Det stank, men jeg var ikke sart, og der ville ske værre ting i livet end at rydde døde dyr op. Det sagde min far altid. Man kan lige så godt indstille sig på det værste, livet skal nok byde en lidt af hvert«.

Selvom Tue er mere indsigtfuld end de fleste voksne, er udtryksformen simpel, næsten naiv. Det tydeliggør barnets forsøg på at forenkle den komplicerede virkelighed. Korsgaard springer fra ét minde til det næste uden overgange, og stilen demonstrerer ganske fint, hvordan Tue oplever den strukturløse hverdag, der når som helst kan skifte karakter. Det giver en direkte og umiddelbar læseoplevelse, hvor barnets enkle sprog skaber et beskedent og uprætentiøst udtryk. Men indimellem bliver skildringen af Tues tilværelse næsten for flygtig, og som læser savner man mere intimitet og dybde.

Fortællingen om Tue er præget af alt det, som *ikke* sker, alt det som *ikke* bliver sagt. Kommunikationen mellem barn og voksen er ikke-eksisterende og viser sig kun i korte glimt af pessimisme og skældud. Tabet af en ufødt lillesøster, de finansielle problemer og moderens selvmordsforsøg bliver aldrig italesat overfor Tue og de mindre søskende. Den knugende katastrofe-fornemmelse bobler i maven på både Tue og

læseren, men en decideret konfrontationen udebliver og livet fortsætter i sit trivielle mønster. Tue føler sig ansvarlig på en måde som kun børn kan det, for sin fars humør, sin mors liv, men også sin egen lykke. Han længes efter at noget må ske og begynder at stjæle hist og her i forsøget på »at tage noget tilbage«. Det handler ikke kun om alle de materielle ting, Tue savner, men også om åndelig og kulturel fattigdom. Gentagne gange lytter han til *No Church in the Wild* af Kanye West og Jay-Z, en forholdsvis aggressiv sang om individets ret og krav til livet: »*What's a god to a non-believer? Who don't believe in anything? We make it out alive. All right, all right. No church in the wild.*« I en verden uden virkelige værdier forsøger Tue at finde sin plads mellem faderens og samfundets love. Men det er svært for den rastløse teenager, der så brændende ønsker sig mere end et jævnt liv på landet.

Romanen begynder og slutter med Tues forestillinger om faderens død. De spiller en central rolle i historien og i det kølige forhold mellem far og søn, som er domineret af psykiske og fysiske overgreb. Der er ikke tale om hverken misbrug eller vanrøgt, men en stille, næsten skjult vold, hvor ingen tager hånd om almindeligheder som personlig hygiejne, spise- og sengetider og lektielæsning. Sløset aflusning og sure sokker udvider Tues følelse af at være fremmed i en verden, som han i forvejen har sit hyr med at navigere i. Indimellem falder der øretæver, men for det meste er manglen på nærhed og omsorg mere smertefuld. Det er hjerteknusende at være vidne til hvordan Tue, som frygter og elsker sin far, ikke engang får samme omsorg som en hund uden navn: »"Er du min bedste hund, er du det?" sagde han, mens den slikkede ham på hånden. "Din kælepot, du er det bedste, jeg har, er du, din lille hvalp. Du er det absolut bedste. Du besværer mig fandeme aldrig. Dig kan man stole på". Han blev ved med at snakke med hunden og stryge dens pels. "Tak for hjælpen. Du kan godt gå ind," sagde han til sidst«.

Hvis der skulle komme et menneske forbi viser ikke kun familiens opløsning, men også en kultur i forfald. Beskrivelsen af miljøet omkring Tue er enkel og upyntet og Korsgaard har formået hverken at idyllisere eller dæmonisere livet på landet. De lange ture med rutebil, de endeløse grusveje og forladte landbrug er beskrevet på en måde, der vil få alle os jyske børn, som blev voksne i hovedstaden, til at nikke genkendende. De små landbrug forfalder, forlades, opkøbes eller afløses af bordeller. Det er en familie i forfald, et hjem i forfald, en kultur i forfald – selv et sprog i forfald: »De er rutinerede i Nørre Ørum hvad angår døden, og hvis man er død i Nørre Ørum, er man ikke engang død. Det hedder enten, at man er gået herfra, eller at man er døjt. Man bukker endelserne af på ordene i Nørre Ørum, og de alvorligste ord bliver nærmest kastet op. Det er ikke dialekt, det er det modsatte – et mistet sprog.«

Forholdet mellem den sårbare teenager og familien er skildret igennem modsatrettede billeder, som demonstrerer Tues absurde oplevelse af livet og døden. Romanen er autofiktion uden den bagvedliggende gammelmands-refleksion, som eksempelvis præger Karl Ove Knausgårds eller Jørgen Leths autobiografier. Denne fortælling viser i stedet barnets evne til at acceptere virkeligheden, uanset hvordan den tager sig ud. Men Tue bliver ikke ved med at være barn, han får en rigtig ven og kræver snart sin ret til livet

De voksne i Tues liv gør hvad de formår, men for barnet er det slet ikke godt nok. For den frustrerede og stolte far bliver sandheden om den økonomiske katastrofe en akavet og skamfuld situation, selv overfor

Tue og resten af familien. Igennem denne fortælling står det klart, at dansk fattigdom ikke kun handler om kroner og øre, men også om den afmægtighed og ydmygelse familien oplever. Man får fornemmelsen af at Korsgaard, via Tue, søger at afkode forældrene og den virkelighed han i barndommen forstod så lidt af.

Tue er en version af forfatteren selv og det barn, han var for ganske kort tid siden. Korsgaard er med sine kun 21 år stadig i tæt kontakt med erindringen om barndommen. Den let-fragmenterede konstruktion illustrerer den måde hvorpå minder lagrer sig i menneskets bevidsthed, men det betyder også, at man som læser er lidt ærgerlig over de store mellemrum i historien, som snildt kunne have været brugt til at udvide fortællingen. Forenklingen er på grænsen til skrabet, og man får fornemmelsen af at bevæge sig på overfladen af en dybtliggende fortælling med mange flere lag. Det er altid en kompliment til forfatteren, når man som læser længes efter mere.

FAKTA

*Hvis der skulle komme
et menneske forbi*

Thomas Korsgaard

318 sider, 249,95 kr.

Lindhardt og Ringhof